

ภูมิศาสตร์ภูมิภาคประเทศไทย ครั้งที่ 1

ภาคเหนือ

1. ภาคเหนือมี 9 จังหวัด
2. ภูมิประเทศ เป็นเทือกเขาสลับที่ราบหุบเขา
3. **ที่ราบหุบเขา**ดินดีมีแม่น้ำไหลผ่าน จึงมีดินตะกอนธารน้ำ อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเกษตร เป็นเขตประชากรหนาแน่นของภาค
4. ภาคเหนือเป็นต้นน้ำลำธารที่สำคัญของประเทศ แม่น้ำจากภาคเหนือไหลต่อเนื่องสู่ภาคตะวันตกและภาคกลาง **แม่น้ำในภาคเหนือมี 3 ระบบ คือ** ระบบโขง ระบบเจ้าพระยา และระบบสาละวิน
5. ภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้ง หรือทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Aw) อุณหภูมิระหว่างฤดูร้อน ฤดูหนาวต่างกันมาก เนื่องจากไกลทะเล และภูมิประเทศเป็นภูเขา
6. เชียงราย พะเยา ปริมาณฝนค่อนข้างมาก เพราะอิทธิพลดีเปรสชัน
7. ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์
 - 7.1 ดินดีมากบริเวณที่ราบหุบเขา
 - 7.2 ทรัพยากรน้ำ อุดมสมบูรณ์ปานกลาง แม่น้ำส่วนใหญ่สายเล็ก น้ำน้อย เพราะเป็นต้นน้ำลำธาร
 - 7.3 **ป่าไม้** อุดมสมบูรณ์ที่สุดในประเทศ
 - 7.4 **แร่ธาตุ** อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุหลากหลายชนิด เช่น ดีบุก ฟลูออไรด์ พลวง แมงกานีส ลิทไนท์ น้ำมัน ฯลฯ
8. ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร พืชผลสำคัญ ถั่วเหลือง ยาสูบ กระเทียม ไม้เมืองหนาว อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ภาคเหนือมีรายได้สำคัญจากการท่องเที่ยว เนื่องจากภูมิประเทศสวยงาม และในช่วงฤดูหนาว อากาศเย็นจัด จึงเป็นฤดูแห่งการท่องเที่ยว
9. ประชากรของภาคเหนือ ตั้งถิ่นฐานหนาแน่นในเขตที่ราบหุบเขา ทุกจังหวัดตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เชียงใหม่ และเชียงราย มีประชากรมากอันดับ 1 และ 2 ของภาค ภาคเหนือมีชาวเขามากที่สุด
10. ปัญหาสำคัญของภาคเหนือ คือ
 - 10.1 ปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกิน เพราะพื้นที่ 78% เป็นภูเขา
 - 10.2 ปัญหาดินพังทลายตามไหล่เขา เพราะมีการโค่นถางป่า ไม่มีต้นไม้ยึดดิน
 - 10.3 ปัญหาการทำลายป่าไม้
 - 10.4 ปัญหายาเสพติด
 - 10.5 ปัญหาการแพร่กระจายของวัชพืช

ภาคตะวันออก

1. **บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี** บางปะกง เป็นที่ราบใหญ่อยู่ทางตอนเหนือของภาค ต่อเนื่องกับที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาของภาคกลาง
2. **ทิวเขาจันทบุรีและทิวเขาบรรทัด**ตอนกลางของภาค เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำลำธาร
3. **บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเล** เป็นที่ราบแคบ ๆ ชายฝั่งอ่าวไทย ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์

4. **ลักษณะของชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก** มีแหลมและอ่าวอยู่เป็นจำนวนมาก ชายฝั่งทะเลส่วนมากเป็นหาดทราย อ่าวที่มีขนาดใหญ่ ได้แก่ อ่าวพัทยา อ่าวสัตหีบ อ่าวระยอง เกาะสำคัญ ได้แก่ เกาะสีชัง เกาะล้าน เกาะไผ่ เกาะคราม เกาะเสม็ด เกาะช้าง (เกาะใหญ่อันดับ 2 รองจากภูเก็ต) เกาะกูด (เป็นเกาะชายแดน)

5. **ลักษณะภูมิประเทศกับพรมแดนระหว่างประเทศ** พรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา ในเขตของ 3 จังหวัด คือ จังหวัดตราด จันทบุรี และสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นพรมแดนธรรมชาติ ยกเว้นที่จังหวัดสระแก้ว มีพรมแดนราชอาณาจักรไทย 69 กิโลเมตร ซึ่งเรียกว่า **ฉนวนไทย** (ช่องวัฒนา)

6. **ซีกตะวันตก** ในเขตจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว มีภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้า อบอุ่น (Aw) ส่วนทางซีกตะวันออกของภาคในเขตจังหวัดจันทบุรี ตราด มีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน (Am) เหมือนภาคใต้

7. **บริเวณที่มีฝนตกมากที่สุด** คือ ชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด โดยเฉพาะที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีปริมาณฝนเฉลี่ยถึงปีละ 4,764 มิลลิเมตร ถือได้ว่าเป็นบริเวณที่มีฝนตกมากที่สุดในประเทศไทย เช่นเดียวกับที่ระนอง เนื่องจากตั้งอยู่ทางด้านหน้าเขารับลม

8. **ทรัพยากรดิน** คล้ายคลึงกับดินในภาคใต้มากที่สุด เพราะลักษณะภูมิอากาศใกล้เคียงกัน จึงเหมาะแก่การทำสวน แต่ดินบางพื้นที่มีลักษณะคล้ายดินในภาคกลาง ได้แก่ ลุ่มแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเหมาะแก่การทำนา ทำไร่

9. ทรัพยากรน้ำ

1. พื้นดินจะได้รับฝนเพียงพอสำหรับการปลูกพืชต่าง ๆ ตลอดฤดูเพาะปลูก ไม่ค่อยมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูกอย่างในภาคอื่น ๆ แต่บางครั้งเกิดการขาดแคลนน้ำจืดที่จะนำมาใช้ในกิจการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเขตจังหวัดชลบุรี

2. บริเวณตอนปลายของแม่น้ำที่ไหลออกทะเล มักมีปัญหาน้ำเค็มดันเข้ามาผสมกับน้ำจืด

3. แหล่งน้ำบาดาลในภาคตะวันออกมีน้อย ค่อนข้างหาได้ยาก และมักมีปัญหาที่ง่าย

10. **ทรัพยากรแร่** ได้แก่ ทรายแก้ว และรัตนชาติ

11. ทรัพยากรป่าไม้

มีการบุกรุกแผ้วถางทำลายป่าไม้อย่างมาก ส่วนใหญ่เป็นไม้ไม่ผลัดใบ ชนิดป่าดงดิบ และป่าชายแดน

12. **การเพิ่มของประชากร** ในภาคตะวันออก มีอัตราค่อนข้างสูง เนื่องจากการเจริญเติบโตของเขตอุตสาหกรรม การทำเรือ และการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเล

ภาคตะวันตก

1. ภาคตะวันตกมีลักษณะภูมิประเทศคล้ายคลึงกับภาคเหนือ คือ มีทิวเขาสูงสลับกับหุบเขาแคบ ทิวเขามีทิศทางจากเหนือไปใต้ โดยมีทิวเขาสองแนวต่อเนื่องกัน คือ ทิวเขาถนนธงชัย ทิวเขาตะนาวศรี

2. ที่ราบหุบเขาที่สำคัญ คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแควน้อย และที่ราบลุ่มแม่น้ำแควใหญ่

3. ที่ราบชายฝั่งทะเลในเขตจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์

4. แม่น้ำในภาคตะวันตก ได้แก่ แม่น้ำเมย แม่น้ำแควใหญ่ แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำภาชี แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเพชรบุรี

5. ปริมาณฝนที่ตกทั้งปีมีน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ของประเทศทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากมีทิวเขาดินนงชัย และทิวเขาตะนาวศรีตั้งก้ำบังลมที่พัดจากอ่าวเบงกอล และจากทะเลอันดามันที่เข้ามาในภาคนี้ ภาคตะวันตกจึงเป็นเขตที่เรียกว่า **พื้นที่อับฝน (rain shadow)**

6. ทรัพยากรธรรมชาติในภาคตะวันตก

1) ทรัพยากรดิน

ที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองเหมาะแก่การทำนาและทำไร่มากที่สุดของภาค

2) ทรัพยากรน้ำ

1. ทุกจังหวัดของภาคมีแม่น้ำไหลผ่าน แม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายใหญ่ที่สุดรับน้ำจากแควสายยาว คือ แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อย มีปริมาณน้ำไหลค่อนข้างมากตลอดทั้งปี

2. ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาในภาคตะวันตก มีแม่น้ำสายใหญ่ปริมาณน้ำมาก ช่วยให้การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่เพื่อเก็บกักน้ำเป็นไปได้อย่างสะดวกขึ้น

3) ทรัพยากรแร่

ภาคตะวันตกมีแร่หลายชนิดที่เกิดในหินอัคนี และหินแปร ทำนองเดียวกับในภาคเหนือและภาคใต้ แร่ที่สำคัญ ได้แก่ ดีบุก วุลแฟรม ตะกั่ว สังกะสี เหล็ก ฟลูออไรต์ รัตนชาติ และหินน้ำมัน

4) ทรัพยากรป่าไม้ เป็นภาคที่มีป่าไม้หนาแน่นรองของภาคเหนือ

7. เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นน้อยที่สุดของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง และที่ราบชายฝั่ง โดยเฉพาะในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองของจังหวัดราชบุรี

8. ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม ทั้งทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมงน้ำจืดและน้ำเค็ม นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก

9. ปัญหาสำคัญของภาคตะวันตก คือ

1. ปัญหาการทำลายป่าไม้

2. ปัญหาน้ำเมยในแม่น้ำแม่กลอง

3. ปัญหาการลักลอบเข้าประเทศของต่างชาติ